

Om konsumtions- eller hushålls-besparingsföreningar

54 Eaxd Br. Sällskapet för arbetareföreningars befrämjande. Skrifter. 3.

Polit. ekon
arb.-fören
(Bor)

Skrifter

utgifne af

Sällskapet för arbetareföreningars
befrämjande.

N:o 3.

OM KONSUMTIONS-

ELLER

HUSHÅLLS-BESPARINGS-FÖRENINGAR.

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI, 1867.

Sällskapets öfriga hittills utgifne skrifter innehålla :

- Skriften n:o 1. **Om Arbetareföreningar i allmänhet.**
- Skriften n:o 2. **Om Förskottsföreningar eller Folklånebanker.**
- Skriften n:o 4. **Om Arbetareföreningar till råämnens inköp.**
-

Om konsumtions- eller hushålls-besparings- föreningar.

En af de svåraste bördor, som tynga fattigdomen, är att de obemedlade måste betala sina lifsförnödenheter vida dyrare äfvensom nöja sig med sådana af vida sämre beskaffenhet, än de bättre lottade.

Orsaken härtill ligger deri, att de obemedlade, som hafva *ringa tillgång* till penningar, måste göra sina dagliga uppköp i minsta möjliga portioner; och hafva de *fullkomlig brist* på penningar, måste de taga på kredit.

Men nu är känt, att priset på en vara blir större, i samma mån som den köpes mera i detalj; och den, som tager på kredit, måste vanligtvis nöja sig med sämre vara.

Hvilken är åter anledningen härtill? Jo, att en vara, som säljes i detalj, sällan direkt kan komma från producenten eller grosshandlaren till köparen, utan måste gå genom flera andra händer, nemligen minut- eller mellanhandlarnes, hvilka på denna affär åter skola förtjena sitt lifsuppehälle.

Ty med producentens eller grosshandlarens fördel och intresse är sällan öfverensstämmande att syselsätta sig med dylik detaljhandel. Härigenom blir mellanhandlaren nödvändig.

Men denne måste ofta sköta sin affär med ett otillräckligt och dyrt driftkapital; han måste bekosta bod och medhjelpare; afsättningen är osäker, och en del af lagret förderfvas genom att en längre tid för-

varas; krediten missbrukas; och ofta måste han med förlust af tid och penningar indrifva sina fordringar; utom allt detta skall han slutligen lefva, icke sällan med familj.

Se der anledningen till den stora prisskillnaden mellan inköp af lifsmedel i smått hos minuthandlaren och i stort hos producenten eller grosshandlarn, hvilken skillnad ofta uppgår till 20 à 30 procent.

De bemedlade kunna få allting billigare, emedan de förmå göra uppköp i stort, direkte i första hand, och emedan de kunna välja den gynnsammaste tiden samt derjemte betala kontant, hvarigenom de efter urval tillförsäkra sig den bästa möjliga varan. Slutligen blifva de mindre utsatta för de vid detaljhandeln ej sällan förekommande bedrägerierna i afseende på mått, mål och vikt.

Huru skola nu de obemedlade blifva delaktige af dessa stora fördelar? Genom att hjälpa sig sjelfve och sluta sig tillsammans i konsumtions- eller hushållsbesparings-föreningar, hvilka hafva för ändamål att minska kostnaderna för lefnadsförnödenheter.

Dylika föreningar böra helst ingås mellan hushåll, som bo i samma trakt. Och ändamålet vinnes, *dels* genom särskildta öfverenskommelser med vissa i grannskapet befintliga minuthandlare, t. ex. hökare, kryddkrämare, bagare och slagtare m. fl., hvilka bevilja prisnedsättning för fördelen af ett större antal säkra och kontant betalande kunder (enligt det s. k. marksystemet), *dels* genom förbigående af minuthandlaren och uppsättande af egna försäljningsbodas. I förra fallet kunna prisen på lifsförnödenheter minskas med 10 procent; i det sednare med omkring 20 procent, hvartill komma fördelarne af bättre beskaffenhet, mått, mål och vikt. Äfven personer, som ej hafva eget hushåll, kunna sammansluta sig till öfverenskommelse med vissa näringsidkare om måltider för nedsatt pris.

Med båda slagen af konsumtions-föreningar kan man äfven förbinda *besparingskassor* och *kapitalbildning*. I detta fall sättas prisen på lifsmedlen lika

eller nära med de vanliga och i minuthandeln gängse. Åsyftas deremot *icke* kapitalbildning, bestämmas prisen efter inköpspriset, med tillägg allenast af en liten förhöjning till bestridande af förvaltningskostnaderna, om föreningen *ej* har egen försäljningsbod; men inträffar detta sednare, då måste förhöjningen ökas med räntan på den del af driftkapitalet, som är lånad. Hvad som återstår, sedan dessa förhöjningar blifvit afdragne, utgör vinsten eller dividenderna i föreningar, som åsyfta kapitalbildning. Föreningar med egen försäljningsbod skänka för öfrigt alltid sina medlemmar fördelen af oförfalskade varor och skydda dem mot bedrägerier i afseende på mått, mål och vikt.

Föreningar med besparingskassor äro mera att tillråda för *den egentlige arbetaren*, som svårigen skulle hafva annan tillgång till kapitalbildning, om han önskar åstadkomma sådan. Föreningar utan besparingskassor torde deremot vara lämpligare för *handtverkaren* och *jordbrukaren*, som af öfverskotten eller vinsterna kunna hafva större gagn i sin rörelse samt hafva flera tillgångar till kapitalbildning i folklånebanker eller andra penninganstalter.

Konsumtionsföreningar kunna för öfrigt med lika fördel ingås af alla folkklasser, som *ej* hafva tillfälle att anskaffa lifsförnödenheter i stor skala. Vidare må anmärkas, att dessa föreningar *icke* allenast behöfva inskränka sig till *uppköp* vid gynnsamma konjunkturer af sådane förnödenheter, som längre tid kunna förvaras, såsom t. ex. ved, lysämnen, sofvel och specerier, jemte torkade, salta och rökta varor, utan äfven kunna utsträckas till *beredning* af färska varor, såsom bakning, slagtning och bryggning för gemensam räkning, ja till och med till malning af mjöl o. s. v. Till hushålls-besparings-föreningar kunna slutligen äfven räknas gemensamma tvätt- och badanstalter med mera dylikt.

Af ofvanstående synes, att konsumtions-föreningar kunna vara af fyra slag, nemligen *med* eller *utan* egen försäljningsbod, samt i båda fallen *med* eller *utan* besparingskassa. Hvilketdera slaget, som åsyftas, måste man noga hafva klart för sig, innan man skrider till bildandet af en dylik förening, emedan deras skötande blir något olika.

Den enklaste arten är *konsumtionsföreningar utan egen försäljningsbod och sparkassa*. De fordra intet driftkapital, ingen vidlyftig bokföring och förvaltning samt innebära ingen risk för deltagarne, men medföra ej heller så stora fördelar, som de öfriga. Emedertid äro de ganska lämpliga för mindre föreningar, bestående af personer, som ännu ej äro vane vid associationer och vid sjelfstyrelse.

Styrelsen kan inskränkas till en föreståndare och en kassör, hvilka kontrolleras af ett litet förvaltningsråd. Hos kassören köpa föreningsmedlemmarne en dag i veckan, t. ex. vid veckolönens utbekommande (eller vissa tider å andra dagar) så många *marker* af papp eller bläck till belopp af 1, 5, 10 och 100 öre, som de för sina lefnadskostnader anse sig behöfva, samt betala dermed de handlande, med hvilka styrelsen gör öfverenskommelser. Dessa sednare inlösa åter markerna en gång i veckan hos kassören med afdrag af den bestämda rabatten. Af dylika marke böra till undvikande af bedrägeri flera omsättningar finnas, som allt emellanåt ombytas.

Något svårare att förvalta äro *konsumtionsföreningar utan egen försäljningsbod, men med sparkassa*. Såsom normalstadga för dylika föreningar kan rekommenderas den under A längre ned anförda stadgan för hushållsföreningen i Stuttgart, med hvilken äfven är förbunden ett gemensamt förtäringställe för ogifta personer utan eget hushåll.

Här tillkommer *kapitalbildningen*, hvilken åvägabringas dels medelst små veckoinbetalningar, till dess en affärsandel eller aktie af viss storlek blifvit inbetald, dels medelst de vinster eller dividender, som

uppstå derigenom, att priserna på varorna hållas lika med de vanliga. En medlem kan äfven skaffa sig flera affärsandelar, äfvensom efter vissa uppsägningsningstider uttaga dem alla, utom en, som måste kvarstå till utträdet. För hvarje fullt inbetald affärsandel erhålles viss ränta, styrelsen dock obetaget att uppsäga de affärsandelar, för hvilka den ej kan finna plats till förräntande.

Affärsandelen kan äfven bildas allenast genom upplupna vinster. Dessa sednare bestämmas *i förhållande till antalet marker*, medlemmen tagit vid den en gång i kvartalet företagna affärsafslutningen. Förr, än *en* affärsandel blifvit bildad, utlemnas likväl ingen vinst. Vinsterna utgöras af det, som återstår, sedan förvaltningskostnaderna och gångbar ränta å fullt inbetalda affärsandelar jemte vissa procent för reservfonden (och möjligtvis äfven för en bildningsförening eller annat nyttigt ändamål) blifvit afdragna.

Vid inträdet löser hvarje medlem en liten motbok, i hvilken finnes föreningens stadgar samt namnen på föreningens leverantörer, och i hvilken kassören införer såväl inbetalningarne på affärsandelen, som antalet inköpta marker. Utträde kan ega rum när som helst efter 3 månaders uppsägning; då återfår den utträdande sin affärsandel, men kan ej göra anspråk på reservfonden.

För dylika föreningar bör styrelsen utgöras af en föreståndare och en kassör samt, om antalet medlemmar skulle vara stort, äfven en bokhållare. Dessa kontrolleras af ett förvaltningsråd eller utskott af 7 till 12 personer, som sammanträder en gång i veckan. Styrelsen ombesörjer på bästa sätt de inflytande medlems förräntande, sköter bokföringen, uträknar affärsandelars och vinsters storlek, och afslutar samtliga räkenskaper till de allmänna sammanträdena, som ega rum en gång i kvartalet. Vid dessa sammanträden kunna äfven, efter en viss tid förut föregången anmälan, nya frågor väckas, äfvensom klagomål mot styrelsen eller någon dess medlem anföras. Närmare be-

stämmelser angående dylika föreningars skötande återfinnas i stadgarne.

Ännu större skicklighet att sköta fordra *konsumtionsföreningar med egen försäljningsbod, äfven om de ej äro förbundne med sparkassa*. Här måste föreningen blifva köpman och förskaffa sig medel och lämpliga personer att bedrifva en verklig handelsrörelse. Här gäller såväl att göra alla uppköp af lifsförnödenheter i rättan tid och under fördelaktiga konjunkturer, som att anskaffa de härför behöfliga summorna. Detta kan ske på tvenne sätt, dels genom bildande af affärsandelar för hvarje medlem, dels genom upptagande af lån.

En dylik förening *kan* visserligen inskränka sin rörelse till det belopp, som erhålles allenast genom de inbetalda affärsandelarne; men då måste den sent börja sin verksamhet äfvensom utöfva den inom särdeles trånga gränser. Vill föreningen deremot snart och i hela dess utsträckning uppnå sitt ändamål, måste den skrida till upptagande af lån. Och som de flesta medlemmar antagligen äro fattiga samt hvar för sig icke hafva någon kredit, måste de ovillkorligen söka densamma genom *solidarisk ansvarighet* (se härom närmare i n:o 1 af de skrifter sällskapet utgifvit);

Vid inträdet betalar hvarje medlem en viss afgift, som användes till reservfondens bildande. Dessutom erlägger medlem månatligen en viss afgift till bildande af affärsandelen. Ju större affärsandelarne och reservfonden, d. v. s. föreningens egna kapitaler, äro, desto större blir naturligtvis föreningens kredit.

Styrelsen består af en föreståndare (ofta med ställföreträdare), en bokhållare och en lagerhållare eller försäljare, hvilka alla tre böra hafva vana vid köpmansrörelse och bokhålleri. Den kontrolleras af förvaltningsutskottet. Styrelsen kan på eget ansvar upptaga mindre lån; men för de större fordras förvaltningsutskottets bifall. Affärsandelarnes och reservfondens storlek, äfvensom beloppet af de lån, som af såväl styrelsen, som förvaltningsrådet få upptagas,

bestämmas af generalförsamlingen, hvilken vanligtvis sammanträder två gånger om året. Dessa lån böra naturligtvis upptagas mot så lång uppsägningstid som möjligt, på det man i händelse af uppsägning under tiden må kunna hinna skaffa sig ett nytt lån.

Föreståndaren gör med tillhjälp af sin ställföreträdare och lagerhållaren alla uppköp och öfverenskommelser om leveranser. Såväl lagerhållaren, som bokhållaren aflönas medelst vissa procent af det vid försäljningen inflytande beloppet; enligt regeln bör denna aflöning bestämmas så tillräcklig, att den förre kan åläggas bekosta bodhyra och den sednare alla böcker, hvarigenom största möjliga besparing i detta hänseende uppkommer. Medlemmarne köpa varorna kontant för de priser, styrelsen bestämmer, och hvilka, enligt hvad ofvan sagt är, sättas så högt öfver inköpsprisen, att förvaltningskostnaderna och räntan på de upplånade kapitalerna derigenom betäckas. Ett tillägg för reservfondens ökande kan äfven göras.

Utträdet ur dylika föreningar får blott ske efter en längre uppsägningstid, vanligtvis $\frac{1}{2}$ år. Lika lång tid kvarstår medlem äfven i solidarisk ansvarighet för föreningens under hans vistelsetid gjorda förbindelser. Och först efter denna tids förlopp kan han återfå sin affärsandel.

Högsta slaget af konsumtionsföreningar äro sådana, som med egen försäljningsbod förbinda sparakassa. Vid dem sättas prisen, såsom är nämndt, så höga, som de vanliga, hvarigenom medel erhållas, såväl till förräntande af medlemmarne affärsandelar som till utdelande af vinster, utöfver det, som behöfves till bestridande af förvaltningskostnaderna, räntan å upplånade medel och möjliga tillägg till reservfonden. I samma mån ökas äfven förvaltnings- och bokföringsbesväret. Som vinsterna beräknas efter de belopp, för hvilka under räkenskapstiden ($\frac{1}{2}$ eller 1 år) inköp blifvit gjorda, måste dessa ettdera införas i både lagerhållarens liggare och köparens motbok, eller också

lagerhållaren lemna en mark för hvarje hel riksdaler, köparen erlagt.

Dylika föreningar skötas för öfrigt på samma sätt, som de föregående; och närmare detaljer förekomma dessutom i de stadgar, som under litt. B meddelas för konsumtionsföreningen i Crefeld.

Sådana äro de enklaste grunderna för konsumtionsföreningarnes handhafvande. Skötas de rätt af styrelsen, och kontrolleras densamma regelmässigt af förvaltningsrådet, böra de aldrig kunna medföra någon risk för medlemmerne, ej heller sakna den behöfliga krediten för händelse af egna försäljningsbodars inrättande.

J. M.

A.

Stadgar

för

Konsumtions- (hushålls-) föreningen i Stuttgart.

(Utan egen försäljningsbod, men med sparkassa.)

§ 1. Föreningens ändamål är att förskaffa dess medlemmar *goda lefnadsbehofver* till *billigt pris* samt dervid bereda dem tillfälle att göra besparingar.

§ 2. Föreningen söker tills vidare uppnå sitt mål derigenom, att den afslutar öfverenskommelse med härvarande yrkesidkare och handlande, hvarigenom dessa, för att tillförsäkra sig föreningens betydliga antal kunder, förpligta sig att, med goda varors försäljande till billigt pris, lemna en bestämd *rabatt*.

Föreningen förbehåller sig, att, då den finner tiden vara inne, för egen räkning drifva den ena eller andra affären.

För att möjliggöra sådana medlemmars deltagande, som ej hafva eget hushåll, har föreningen öppnat ett eget förtäringställe.

§ 3. Medlem af hushålls- och besparings-föreningen kan en hvar blifva, som underkastar sig föreliggande stadgar.

§ 4. Hvarje medlem är förpligtad, att lösa en kontobok för ören. Dessutom skall hvarje medlem i föreningen göra en *insatts* (förvärfva sig en affärsandel, en aktie), som uppgår till minst 7 rdr 50 öre eller till högst 750 rdr.

För att likvisst för medlemmarne underlätta affärsandelarnes förvärfvande, tillåtes en hvar att vid inträdet blott erlægga en tiondedel deraf, d. v. s. 75 öre, samt efter hand låta det öfriga upplöpa genom den på hans del fallande vinsten.

Så snart en medlems affärsandel (den första insatsen af 75 öre inberäknadt) öfverstiger 7 rdr 50 öre, är han berättigad att draga det öfriga ur rörelsen.

§ 5. Men medlem kan äfven låta den honom tillfallande vinsten stå kvar i rörelsen, derigenom att han, för hvarje gång nya 7 rdr 50 öre äro upplupne, löser insatsbevis för en ny affärsandel.

§ 6. Affärsandelarne förräntas med 5 procent; under föreningens första år lemnas dock blott 2 proc.

§ 7. Såsom ofvan är nämndt, får likväl ingen medlem hafva mera än 100 sådane affärsandelar; och när som helst är förvaltningsrådet berättigadt, att, då det ej finns användning för innevarande penningemedel, återbetala en del af affärsandelarne på så sätt, att det alltid börjar med återbetalning åt dem, som hafva de flesta affärsandelarne. För dessa medlemmar står det emedlertid fritt att låta sina affärsandelar kvarstå i föreningen; men då erhålla de för dem ingen ränta.

§ 8. Medlemmarne kunna äfvenledes återfå alla sina affärsandelar, på en enda när; men då måste de iakttaga följande uppsägningstider:

för under 2 affärsandelar,	1 dag
„ 2—5 „	2 veckor.
„ 5—10 „	3 „

för 10—20 affärsandelar,	4	veckor
„ 20—30	5	„
„ 30—40	6	„
„ 40—50	7	„
„ 50—60	8	„
„ 60—70	9	„
„ 70—80	10	„
„ 80—90	11	„
„ 90—100	12	„

§ 9. Hvarje fjerdedels år på tredje söndagen i Januari, April, Juli och October månader, sammanträder regelmässigt en *generalförsamling*, der föreningens viktigaste angelägenheter afhandlas och der isynnerhet förvaltningsrådet aflägger räkenskap öfver dess verksamhet, affärernas tillstånd och den erhållna vinsten. I ingen generalförsamling må fråga afhandlas, som ej minst 14 dagar förut hos förvaltningsrådet blifvit anmäld.

§ 10. Förvaltningsrådet kan dessutom när som helst sammankalla utomordentlig generalförsamling, och är dertill förpligtadt, så snart minst 40 medlemmar önska densamma.

Utomordentlig generalförsamling måste sammankallas minst 6 dagar före sammankomstdagen samt bekantgöras genom anslag i föreningslokalen, och genom införande i tvenne af ortens mest lästa tidningar, jemte uppgift om tiden och ändamålet med församlingen. Inga andra frågor, än dem som uppgifvas i kallelsen, få handläggas vid en sådan församling.

§ 11. Generalförsamlingens beslut fattas med enkel pluralitet; blott för ändringar i dessa stadgar erfordras en pluralitet af tvätredjedelar bland de närvarande.

§ 12. Föreningens ledning och förvaltning sker genom ett *förvaltningsråd* af 7 medlemmar, af hvilka årligen utträda 4, som dock kunna återväljas.

Första året afgör lottning.

Val till förvaltningsråd förrättas af generalförsamling med slutna sedlar, och afgör då, liksom vid beslutet, enkel pluralitet.

Förvaltningsrådet väljer bland sig en *styrelse* af:
 en föreståndare,
 en ställföreträdare till föreståndaren,
 en sekreterare och
 två kontrollörer.

Föreståndaren leder föreningens angelägenheter, sammankallar generalförsamlingen o. s. v. Öfver förhandlingarne föres protokoll.

Styrelsemedlemmarne sköta sina befattningar utan ersättning.

Förvaltningsrådet utser föreningens kassör samt bestämmer hans arvode och kaution.

§ 13. *Kassören* skall föra de erforderliga böckerna samt öfvertaga försäljningen af marker; månatligen aflägger han räkenskap för förvaltningsrådet.

§ 14. Medlemmar, med hvilka föreningen uppgjort affärer, kunna icke inväljas i förvaltningsrådet.

§ 15. Hvarje fjerdedels år afslutas räkenskaper. För vinstens beräkning afdrages från det erhållna öfverskottet: förvaltningskostnaderna, räntorna för de fullt inbetalda affärsandelarne, hvarjemte $2\frac{1}{2}$ proc. af det egande inventariet afskrifves. Det sedermera återstående utgör föreningens vinst.

Vinstens fördelning sker sålunda: att medlemmarne erhålla $\frac{3}{4}$, reservfonden $\frac{1}{8}$, hvarjemte för arbetarnes bildning anslås $\frac{1}{8}$, hvilken sistnämnde del ställes till arbetarbildningsföreningens förfogande.

De $\frac{3}{4}$ af vinsten, som utdelas bland medlemmarne, beräknas efter den omsättning af marker, som en hvar under sista fjerdedelsåret åstadkommit.

Om således vid en fjerdedelsårs totalomsättning af 10,000 rdr en vinst af 1,000 rdr erhöles, så borde 750 rdr eller 75 proc. utdelas såsom dividend bland medlemmarne; och en hvar erhöle då för hvar 10:de riksdaler, för hvilka han uppköpt marker, 75 öre.

§ 16. Reservfonden får blott i yttersta fall tillgripas; och på densamma har ingen enskild medlem eller dess arfvinge ringaste anspråk.

§ 17. En afgående medlem kan följaktligen ej heller hafva anspråk på reservfonden.

Hvarje afgående medlem erhåller tillbaka samtliga honom tillkommande affärsandelar, likväl med iakttagande af de i § 8 bestämda uppsägningstiderna. Likaledes utbetalas åt honom de på hans konto upplupne penningar, som ännu icke blifvit förvandlade till affärsandelar; deremot har han ej anspråk på den vinst, som möjligtvis kunnat komma på hans andel under det löpande fjerdedelsår, i hvilket utträdet sker. Vidare afdrages 75 öre på de penningar, som åt honom borde utbetalas, för att läggas till reservfonden. Emedlertid behöfva dessa 75 öre icke erläggas af dem, som lemna orten ej heller af affiden medlems arfvingar.

§ 18. Vid förekommande dödsfall utbetalas, i öfverensstämmelse med föregående paragrafs föreskrift vid medlems utträdaande, åt den affidnes arfvingar hans tillgodohafvande, för såvidt de ej föredraga att öfvertaga den affidnes rättigheter och förpligtelser.

§ 19. För händelse af tvist mellan föreningen och någon dess medlem, eller i händelse af klagomål mot medlem, eller mot föreningens tjenare eller embetsmän, eller i afseende på de af föreningen lemnade varornas beskaffenhet och pris, bör en hvar först vända sig till förvaltningsrådet, på det orsaken till klagomålet måtte undanrödjas eller åtminstone den behöfliga kännedomen om förhållandet erhållas. Skulle den eller de klagande ej blifva tillfredsställda, må de vädja till generalförsamlingen, hvars beslut är bindande.

§ 20. Om föreningen nedgår till 10 medlemmar, må den betraktas såsom upplöst. De sednast kvarstående medlemmarne hafva då förpligtelse, att öfverlemna den reservfond, som ännu finnes, åt arbetarebildnings-föreningen.

B.

Stadgar

för

Konsumtions- (hushålls-) föreningen i Crefeld.

(Med egen försäljningsbod och sparkassa.)

Första afdelningen.*Föreningens stiftelse och ändamål.*

§ 1. Undertecknade förena sig till ett sällskap under namn af "Crefelder Consum-Verein".

Föreningens säte är i Crefeld.

§ 2. Föreningens ändamål är att genom fördelaktiga inköp i stort anskaffa oundärliga lifsförnödenheter, och att i smått till möjligast billiga pris aflåta desamma till medlemmarne, emot kontant betalning.

En del af den genom det billigare inköpet emot det vanliga priset i bodarne erhållna vinsten användes till nedsättande af varornas pris för köparne; men den andra delen utdelas, efter afdrag af omkostnaderna, vid årets slut åt medlemmarne, i mån af deras insatser.

Andra afdelningen.*Om föreningens medlemmar.*

§ 3. Hvar och en kan genom erläggandet af 45 öre såsom inträdesafgift, hvilket belopp genast

eller i 3 poster inom ett år kan inbetalas — och det i början med 15 öre — blifva medlem af föreningen.

Anmälan sker hos föreståndaren. Förvägrar den samme någons upptagande, så har denne rätt att begära förvaltningsrådets afgörande.

Öfver återupptagandet af afgångna medlemmar afgör förvaltningsrådet.

§ 4. Hvarje medlem har förpligtelse att månatligen och förskottsvis i föreningskassan insätta minst 27 öre, till dess hans insats (affärsandel), utom inträdesafgiften, utgör 10 rdr 40 öre. Denna insats kan äfven genast till fullo inbetalas.

Den, som efter första affärsårets förlopp tillträder föreningen, har att betala 90 öre.

En ledamots egentliga tillgodohafvande eller affärsandel bör förökas ända till 26 rdr och derföre hvarje års utdelning inskrifves på hans konto. Har affärsandelen uppnått denna summa, så är ledamoten berättigad att för hvarje gång få årets utdelning till sig utbetald.

§ 5. Betalningarne emottager föreståndaren, och äro betalningstimmarne hvarje första söndag i månaden till kl. 1 middagen, och följande måndagen, på aftonen, från kl. 8 till 10.

§ 6. Den, som två gånger försummat denna betalningstermin, har att i böter erlægga 9 öre.

§ 7. Den, som tre gånger försummat betalningsterminen, skall genast skriftligen uppfordras att betala; den som ända till nästa betalningstermin icke efterkommer denna anfordran, blir såsom medlem utstruken och går sin insats förlustig.

§ 8. En medlems affärsandel får icke öfverstiga 52 rdr.

§ 9. Röstberättigad är en medlem blott då, när hans insats, utom inträdesafgiften, uppgår till minst 3 rdr. Blott vid beslut och val under första året rösta alla föreningsmedlemmarne.

§ 10. Hvarje medlem emottager vid sitt inträde, emot godtgörelse af 13 öre, en på hans namn ställd och på titelbladet af förvaltningsrådets ordförande och föreståndaren underskrifven qvittningsbok, i hvilken närvarande stadga är tryckt införd.

§ 11. I denna qvittningsbok blir det betalda bidraget af föreståndaren inskrifvet och qvitteradt.

§ 12. Vidare erhåller hvarje medlem vid inträdet ett på hans namn lydande och af ordföranden i förvaltningsrådet och föreståndaren underskrifvet anvisningskort, emot hvars förevisande varor blifva honom af säljarne, mot kontant, lemnade.

§ 13. Vid utträddandet ur föreningen, hvilket måste skriftligen meddelas föreståndaren, har medlemmen att genast återgifva detta anvisningskort, och återfår han, emot återlemnande af qvittningsboken, inom 14 dagar af föreståndaren sin insats.

§ 14. De reservfonden tillflutna penningar blifva icke vid utträddandet ur föreningen återbetalda

§ 15. Den, som under loppet af ett räkenskapsår utträder, går sin utdelning för samma år förlustig.

§ 16. Den som under första räkenskapsåret eller under första hälften af det andra utträder, kan först sex månader efter första årets förlopp återfordra de gjorda insatserna samt erhåller icke någon utdelning.

§ 17. Dör en medlem, så kan hans enka i hans ställe inträda. Vill hon icke detta, så återfår hon

inom 14 dagar sina insatser, jemte 4 procent årlig ränta från det löpande räkenskapsårets början; och har derefter icke någon andel i dividenden. Sistnämnde förfarande inträder under alla omständigheter emot andra arfvingar, äfvensom emot enkan, så snart hon åter går i gifte.

Tredje afdelningen.

Om föreningens förvaltning och representation.

§ 18. Sällskapets organer äro:

- 1) Styrelsen,
- 2) Förvaltningsrådet och
- 3) Generalförsamlingen.

§ 19. Föreningens styrelse består af en utaf generalförsamlingen vald föreståndare och en suppleant till samma befattning, hvilken föreslås af förvaltningsrådet och tillsättes af generalförsamlingen.

§ 20. Föreståndaren skall föra en förteckning öfver samtliga föreningens medlemmar. Han skall göra inköp (se § 34), föra bok och räkning samt öfvervaka och leda försäljningen.

Föreståndaren representerar i alla fall föreningen utåt, i synnerhet för domstolen, hvartill han icke behöfver särskild fullmakt.

Den vikarierande föreståndaren skall träda i föreståndares ställe, i alla de fall, då denne är hindrad; och öfvergå då föreståndarens alla rättigheter och pligter på honom.

§ 21. Vill en af föreståndarne frånträda sin plats, hvarvid han likväl ändock kan förblifva medlem af sällskapet, så bör han tillkännagifva detta för rådet, som då genast inkallar en utomordentlig generalförsamling. Efter rådets förslag skrider man då till nytt val.

§ 22. Förvaltningsrådet består af en ordförande och 12, samtliga röstberättigade och af generalförsamlingen valde personer.

Om under årets lopp medlemmar af rådet utgå, så är detsamma berättigadt och pligtigt att genast komplettera sig af föreningens medlemmar.

§ 23. Förvaltningsrådets tjänstetid är 3 år, så att hvarje år en tredjedel afgår. Till dess afgangordningen bildat sig, afgör lottning.

Ordföranden i rådet väljes årligen af generalförsamlingen. Rådet väljer dock ur sin midt en vice ordförande.

§ 24. Förvaltningsrådet samlas hvar 14:de dag thorsdagsaftonen kl. 9. Beslutmessigt är detsamma blott då, när minst 7 medlemmar äro närvarande. Giltigheten af dess beslut beror af den absoluta majoriteten. Ordföranden deltagar efter regeln icke i omröstningen; men vid lika röstetal tillhör afgörandet honom.

§ 25. Rådet bör vid hvarje kvartals slut affordra styrelsen en muntlig berättelse öfver föreningens förnögenhets- och affärsförhållanden. Dess ordförande måste alltid ega insigt i förandet af böcker och affärsrörelse.

§ 26. Rådet har att med föreståndaren och öfrige tjänstemännen öfverenskomma om deras lön.

§ 27. Generalförsamlingen sammankallas, och ordet deruti föres af rådets ordförande eller hans ställföreträdare, eller, om äfven denne är hindrad, af föreståndaren.

§ 28. Generalförsamlingar ega regelbundet rum vid slutet af hvarje halfår till närmare redogörelse

för affärsförhållandena och till afgörande af besvär öfver förvaltningen och andra affärsangelägenheter.

§ 29. Generalförsamlingen beslutar med absolut majoritet öfver alla föreningens angelägenheter, hvilka icke i dessa stadgar äro anvisade styrelsen eller förvaltningsrådet.

Till förändringar i stadgarne erfordras en pluralitet af $\frac{2}{3}$ bland de närvarande rösterna.

§ 30. Alla andraganden, som icke utgå från styrelsen eller förvaltningsrådet, måste vara understödda af minst 15 medlemmar. Rådet är pliktigt inkalla en utomordentlig generalförsamling, om minst 30 medlemmar skriftligen anhålla derom och i anhållan noga beteckna öfverläggningsämnet.

§ 31. Hvarje medlem har, genom förevisandet af sin qvittningsbok, tillträde till generalförsamlingen; i omröstningar kunna endast röstberättigade medlemmar deltaga.

Fjerde afdelningen.

Om affärsrörelsen.

§ 32. Rörelsekapitalet består af de utaf medlemmarne gjorda insättningar och reservfonden, hvilken sednare bildas af inträdesafgifterna och första årets öfverskott. För att från början kunna förfoga öfver tillräckligt kapital, är föreståndaren befullmäktigad att, i förening med förvaltningsrådets ordförande, upptaga ett lån ända till 1,560 rdr till möjligast billiga räntefot.

§ 33. För detta lån häftar hvarje medlem i borgen med sin hela affärsandel, och föreningen med sitt hela varulager och mobiliar.

§ 34. Affärsrörelsen hvilar i föreståndarens hand. Vid inköp bör han likväl först inhemta den ställföreträdande föreståndarens, äfvensom ordförandens i förvaltningsrådet bifall. Öfver större inköp, d. ä. till belopp af mer än 520 rdr, afgör förvaltningsrådet. Detsamma har äfven att bestämma de lifsförnödenheter, som skola försälas.

§ 35. Spirituosa försälas icke.

§ 36. De genom föreståndaren köpta varorna låter han genom de försäljare, som han föreslår och af rådet tillsättas, emot kontant betalning, försälja till föreningens ledamöter.

§ 37. Försäljarne måste vara medlemmar af föreningen och ansvara för enhvar af otrohet eller försummelse uppkommen skada. De ställa borgen, hvars belopp rådet bestämmer.

§ 38. Endast om en medlem eller hans hustru är sjuk, få varor till beloppet af hans insats, till honom sälas på kredit.

§ 39. Han bör i detta fall för föreståndaren förete ett läkarebetyg och får, emot aflemandet af sin qvittningsbok, ett kreditbevis, på grund hvaraf han af säljaren erhåller varor. På detta bevis införes affärsandelens belopp i bokstäfver jemte föreståndarens underskrift. Försäljaren skall på detta bevis förteckna varorna, jemte deras belopp (i penningar).

Så snart krediten uppnår affärsandelens belopp, återtager försäljaren kreditbeviset.

§ 40. Så snart den sjuke är åter arbetsduglig har han åter den i 10 § uttalade förpligtelse.

§ 41. Vid fastställandet af försäljningspriserna bör föreståndaren öfverenskomma med försäljarne,

och böra de så vidt möjligt, hålla sig till § 2. De skola nemligen så sätta priserna, att de, om möjligt, stå under vanliga bodpriserna och att dervid likväl ännu blir emot inköpspriset ett öfverskott, som enligt § 2 blir användt.

§ 42. Till inköpspriset, eller ännu lägre, får blott i utomordentliga fall, med ordförandens i förvaltningsrådet bifall, säljas.

§ 43. Inom en månad efter balansens fastställande genom generalförsamlingen tillgodoföres ledamöterna dividenden.

§ 44. Vid beräkning af dividenden komma blott hela riksdaler af insatsen i fråga, och skola de endast från början af nästa månad efter betalningen beräknas.

§ 45. Efter första affärsårets förlopp utdelas ingen dividend; utan skall det under detta år uppkomna öfverskott tilläggas reservfonden. Öfverhufvud kommer öfverskottet först då till utdelning, när det lånade kapitalet blifvit återställt; intill dess tillflyter öfverskottet reservfonden.

§ 46. Så snart dividend kan betalas, blir en andel af 10 procent af nettovinsten tillskrifven reservfonden.

Femte afdelningen.

Allmänna bestämmelser.

§ 47. Inbjudningarne till generalförsamlingarne måste, under tillkännagifvande af dagordningen, åtta dagar förut af ordföranden utfärdas genom annons i ett af stadens mest lästa blad och under denna tid blifva anslagna i försäljningslokalen.

Till de utomordentliga förvaltningsrådssessionerna inbjuder ordföranden dess medlemmar och föreståndarne, men hvilka icke utöfva någon rösträtt.

§ 48. Alla stridigheter inom föreningen blifva, med uteslutande af hvarje rättsligt förfarande, afdömda utaf två af generalförsamlingen årligen valda skiljedomare. Kunnna desse icke förena sig, så förrättar stadens öfverborgmästare, och, i händelse af förfall för denne, hans ställföreträdare, skiljedomarekallet. Emot dennes beslut får vad till domstol icke äga rum.

Förvaltningsrådet tillhör, att för hvarje gång anmoda borgmästaren att öfvertaga detta åliggande.

§ 49. Besvär öfver föreståndarne eller försäljare kunna ledamöterna anföra hos ordföranden i förvaltningsrådet.

I händelse af större pligtförgätenhet skall förvaltningsrådet genast suspendera vederbörande föreståndare och förelägga saken generalförsamlingen till afgörande.

§ 50. Föreningen kan alltid upplösa sig i följd af ett generalförsamlingens beslut, hvaruti åtminstone $\frac{2}{3}$ delar af alla ledamöternas röster votera för upplösningen.

§ 51. Derefter blifva först alla föreningens gäldenärer tillfredsställda; sedermera föreningens hela egendom offentligen försäld, och slutligen den summa som erhålles, efter insatsernas belopp, mellan ledamöterna fördelad.

§ 52. Detta göromål tillhör, om icke generalförsamlingen annorlunda beslutar, ordföranden i förvaltningsrådet tillsammans med föreståndaren, och dervid gälla samma grundsatser som vid dividendernas fördelning.